

РЕЦЕНЗИЯ

на докторска теза

„ДЕКОРАТИВНИ ТЕХНИКИ ПРИ ПРОЕКТИРАНЕ НА ИЗДЕЛИЯ В ДИЗАЙНА НА ФИНАТА КЕРАМИКА“

Представена от докторанта **МАРИАНА АНГЕЛОВА КОЧОРАПОВА**

Реценцент: проф. **ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ**

Представеният дисертационен труд е от 336 стр., като 86 стр. от него са изобразителен материал от над 200 илюстрации. Трудът е придружен от автореферат от 43 страници. Приложена е библиография от 44 заглавия.

Изследването е навременно и актуално. Докторантът показва широка осведоменост по темата, задълбочени познания в декоративните техники и технологии в дизайна на фината керамика. Те са резултат и на натрупан дългогодишен артистичен и практически опит в производствена среда. Мариана Кочорапова е преподавател в катедра „Дизайн на порцелан и стъкло“ в НХА и научната и разработка е насочена към студентската аудитория с умишления акцент върху образователната /за сметка на аналитично-теоретичната/ страна на докторската степен, като закономерна типологична особеност на разработката и.

Създаден е текст с фактологическа, познавателна и практическа насоченост, полезен както за студенти от „приложните“ специалности по изобразителни изкуства, така и за художници и дизайнери работещи с финокерамични материали.

Отделните части на дисертацията са логически и смислово обвързани и добре подкрепени от изобразителния материал.

В уводната част докторантката формулира целите и задачите които си поставя в разработваната теза. Изяснява методологията на изграждането на структурата на докторантския труд и използването

на хронологичен, иконографски и биографичен метод в изложението. Подчертана е ролята на художника-дизайнер при формообразуването на изделия от финокерамичен материал и при прилагането на декоративни техники и технологии в проектирането. Обърнато е внимание на професионалното творческата изява на художника в производствени условия и зависимостта на художествения облик на изделията от нея.

Тази теза се доразвива и подкрепя с доказателства и в останалите части на докторантурата.

В увода е изяснено съдържанието на илюстративния материал и връзката му с текста. Представена е логиката на конструиране на отделните глави, тяхната взаимовръзка и им е направен синтезиран кратък анализ.

Първа глава се явява въвеждаща в проблематиката. Тя съдържа богат материал изложен хронологично в обширен исторически обзор. С добре подобрения фактологичен материал се обяснява логиката на развитие, типични образци, специфични и характерни техники. Всеки факт и събитие е съпроводен от аналитичен авторски коментар. Определя се мястото на декора във формообразуването като неразривна негова част. Отбелязва се връзката естетика технология.

В първа глава на дисертацията по-подробно е разгледана историята и развитието на Майсенската манифактура. Тя е най-значимия център на европейския порцелан, оказал силно влияние върху всички европейски манифактури и утвърдил в практиката христоматийното сътрудничество на художник, скулптор и технолог. Прилагана и развита в школата Баухаус – връзката инженер, технолог и художник е и в основата на разбирането в съвременния дизайн за единството на техники, технологии, естетика и креативност, валидно и до днес.

От самото създаване на Майсенската манифактура щастливо се преплитат усилията на трима забележителни творци – химика или по-скоро алхимика Бьотгер, скулпторът Кендлер и художника-технолог Херолд. Тяхното творчество задава канона на европейския порцелан с хармонията си на форма, декор и технологично съвършенство. Точно затова Кочорапова отделя по-голямо внимание именно на Майсенската манифактура в първа глава на дисертацията си.

Дългата историческа екскурзия в първа глава, на която не се спирам подробно – би било излишен преразказ – подготвя логически с прецизните си коментари прехода към същинската, според мен, част на дисертацията.

Втора глава – декоративни техники и технологии за прилагане на декора е най-обемна като формат в докторантския труд – 96 страници и още толкова илюстрации.

Тази глава е основна и като приносно съдържание в докторантурата. В нея Мариана Кочорапова споделя и личен опит като художник практикувал във финокерамичната промишленост. Обяснява се класификацията на керамичните изделия, според предназначение и употреба, според вида и плътността на изпечения керамичен материал и според вида на основната суровина. Дефинира се понятието фина керамика за да се премине към разглеждане на декоративните техники. Акцентът е върху технологичната страна. В края на изследването декоративните техники във фината керамика са сравнени с методите на акварелна, маслена и графична техника използвани при изграждане на живописен или графичен образ. Декоративните техники са представени и описани по реда по който се включват в производствения процес при изработване на финокерамични изделия. Разгледани са всички възможни методи за пластична декорация, проследява се обвързаността им с качествата на материала, обърнато е особено внимание на подготовката на суровите материали и начините за подобряване на технологичните им характеристики. Следва подробно разглеждане на плоския декор. В дисертацията се проследяват изчерпателно и задълбочено всички възможни технологични и технически начини за декориране. Проследени са от подготовката на суровините, до използването на спомагателни материали и пособия.

В тази си част изследването съдържа изключително ценни практически наблюдения и споделен практически опит. Тук е най-очевидна практическо-приложната насоченост на труда. Така той се явява и като техническо ръководство, изключително полезно за художници, дизайнери и студенти работещи с финокерамични материали. Много ценни са и приложените сведения и материали от личния архив на дългогодишния декоратор в завода за порцелан „Изида“ – Спасуна Илиева.

В тази глава е събран и систематизиран огромен фактологичен материал, което само по себе си представлява принос в специализираната литература.

В трета глава на дисертационния труд е разгледано проектирането на декори за финокерамичното производство. М. Кочорапова разглежда специфичното за финокерамичните декори, връзката им с вида производство и материалите. Дават се примери от зараждането на порцелановите манифактури до практиката на студио „Розентал“ за интегриране на световноизвестни художници /Гропиус, Дали, Вазарели, Виркала и др./ в проектирането на дизайнерски продукти от порцелан. Авторката изяснява понятията декоративна композиция, декоративен елемент, декоративен мотив. В стремежа си за изчерпателност докторантката навлиза и в територията на цветознанието и на жанровете характеристики на живописата, графиката и скулптурата. Това я обрича на повтаряне на общоизвестни сведения и твърдения, от което текста само губи от изследователския си принос

Приложеният автореферат отговаря на съдържанието на труда. Формулираните приноси отговарят като постигнати цели на заявената тема.

Навсякъде по света естествени центрове за развитие на техниките и технологиите в силикатния дизайн са големите производствени предприятия. Към тях има музейни сбирки и развойни бази за обогатяване на технологичния арсенал и за провеждане на технически и технологични експерименти. Тези производствени предприятия представят и възможности за творчески симпозиуми, пленери, конкурси, студентски практики.

Поради ред причини, вътрешноикономически и външноикономически, заводите за силикатен дизайн у нас престанаха да функционират. Не съществуват вече и като хранилища на художествена и технологична памет. Прекъсна естествената връзка дизайнер-производство и предаването на умения в практиката.

Затова приветствам появата на докторантската разработка на Мариана Кочорапова като много полезна и навременна. Като художник и дизайнер с дълъг стаж в порцелановата промишленост и успешен преподавател в катедра „Дизайн на порцелан и стъкло“ е съумяла, през

личен опит, да създаде текст полезен с фактологическата, познавателна и практическа насоченост както за художници работещи с финокерамични материали, така и за студенти от силикатните специалности. Текста е изчерпателен и задълбочен и едновременно с това разбираем.

Една препоръка в случай, че докторантката публикува материала, да го допълни с илюстриращи съответните техники произведения на изтъкнати наши художници: Г. Коларов, О. Колчева, Ив. Енева, Б. Бончев, Ю. Стоянова, Е. Панайотова, Ал. Стефанов и още много други.

Качествата на дисертационния труд ми дават основание с пълна убеденост да предложа на почитаемото научно жури да присъди на Мариана Кочорапова образователната и научна степен „Доктор“.

РЕЦЕНЗЕНТ:

проф. Георги Георгиев